

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 166/2023 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen junaliikenteen nettiyhteyksien parantamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Johan Kvarnström /SDP näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 166/2023 vp:

Mitä hallitus tekee junien nettiyhteyksien parantamiseksi ja voiko hallitus ottaa vastuuta rautatieliikenteen harjoittajan ja matkapuhelinoperaattoreiden välisen verkkoyhteyksien parantamista koskevan vastuunjaon ongelmien selvittämisestä ja toimia niiden sovitteluvana ja liikkeellepanevana yhteistyökumppanina liikenne- ja viestintäministeriön kautta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Junien viestintäverkkoyhteyksien parantamisesta on käyty keskusteluita erilaisissa kokoonpanoissa useiden vuosien ajan. Kyseessä on tärkeä, mutta teknisesti haastava asia. Liikenne- ja viestintäministeriön sekä Liikenne- ja viestintäviraston toimesta on järjestetty aiheesta keskustelutilaisuuksia sekä valmisteltu toimijoiden, kuten VR:n ja teleyritysten tuella tiekarttaa matkustajajunien viestintäyhteyksien kehittämiseksi. Keskusteluita on käyty myös kahdenvälisissä tapaamisissa.

Suomessa on tunnetusti kattavat ja korkealaatuiset matkaviestinverkot ja tavoitteena on, että näitä teknologisesti kehittyneitä matkaviestinverkkoja voisi hyödyntää nykyistä paremmin myös junalla matkustaessa. Juna on kuitenkin monesta syystä haastava ympäristö laajakaistan toimivuuden kannalta. Junan vaunut vaimentavat voimakkaasti matkaviestinverkkojen signaalia. Toistimet välittävät verkon signaalin junavaunujen sisälle, mutta ne eivät tue uusinta matkaviestinteknologiaa. Junat myös kulkevat alueilla, joilla matkaviestinverkkojen kapasiteettia ei ole rakennettu palvelemaan suuria samanaikaisia käyttäjämääriä.

Radanvarren matkaviestinverkot on alun perin rakennettu aikaisempien matkaviestinteknologioiden käyttöön eli lähinnä puhekuuluvuuden tarpeisiin. Junamatkustajien datankäyttö on kuitenkin kasvanut jatkuvasti ja kuluttajat myös odottavat, että matkaviestinverkon palvelut ovat heidän käytössään ajasta ja paikasta riippumatta. Laajakaistayhteyksien toimivuuden parantamiseksi tarvittaisiin lisää kapasiteettia eli uusia mastoja ja tukiasemia ratojen varsille sellaisille alueille, joille yhteyksien rakentaminen ei ole teleyrityksille liiketaloudellisesti kannattavaa.

Junien viestintäverkkoyhteyksiä on pyritty parantamaan muun muassa kehittämällä VR:n toimesta junan omaa langatonta verkkoa (JunaWLAN). VR:n junien sisällä toimiva WLAN-verkko hyödyntää kaikkien teleyritysten matkaviestinverkkoja. VR on viime vuosina uudistanut JunaWLAN-verkkoa, mutta laajakaistan palvelutason parantaminen edellyttäisi lisäksi myös tiiviimpää tukiasemaverkostoa ratojen varsilla.

Yksi keino parantaa matkaviestimen ja tukiaseman välistä suoraa yhteyttä olisi vähentää junavau-
nujen ikkunoiden radiosignaalia vaimentavaa vaikutusta. Tämä tarkoittaisi junien ikkunoiden
vaihtamista tai käsittelyä radiosignaaleja paremmin läpäiseviksi niin sanotuiksi antenni-ikkun-
noiksi (RF-ikkuna). Antenni-ikkunat vähentäisivät osaltaan tarvetta toistinten uusimiseen, mutta
eivät poistaisi matkaviestinverkon lisäkapasiteetin eli uusien mastojen ja tukiasemien tarvetta.

Vuoden 2022 toisessa lisätalousarviossa myönnettiin 4,7 M€ junien laajakaistayhteyksien paran-
tamiseen. Yksinomaan valtion rahoituksella junien yhteysongelmia ei kuitenkaan saada ratkais-
tuksi, vaan kuuluvuuden parantaminen edellyttää teleyritysten ja VR:n sitoutumista omalta osal-
taan toimenpiteisiin ja tarvittavan infrastruktuurin rakentamiseen. Liikenne- ja viestintäministeriö
selvittää parhaillaan hallitusohjelman mukaisesti mahdollisuuksia parantaa junien tietoliiken-
neyhteyksien nopeutta ja toimintavarmuutta muun muassa kartoittamalla mahdollisen valtiontuen
reunaehdoja sekä edistämällä toimijoiden välistä keskustelua ja yhteistyötä. Valtiontuen rajalli-
sesta määrästä johtuen yhtenä vaihtoehtona on arvioitu valtiontuen kohdentamista pilottihank-
keena allokoiden tuki tietyille tai tietyille rataosuuksille. Päätöksiä mahdollisista valittavista rata-
osuuksista ei ole vielä tehty.

Helsingissä 17.11.2023

Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne